

Bijlage bij pilot 'Vernieuwde iv3 methodiek'

Zoals aangegeven in de brief zal de pilot uit 3 onderdelen bestaan, de verzendmethode, het format en de detaildata. In deze bijlage zullen deze 3 onderdelen stapsgewijs toegelicht worden.

De verzendmethode

Van oudsher is de meest gebruikte methode voor het CBS om aan informatie te komen via een enquêteformulier en het verwerken van het teruggezonden, ingevulde formulier. In het geval van iv3 vindt de enquêtering plaats door middel van te downloaden Excel-sjablonen en het inzenden gaat via een upload-portal. Deze werkwijze kent diverse nadelen:

- Zo worden contactpersoon gegevens bijgehouden bij het ministerie van BZK. De laatste versie van die administratie moet meerdere keren per maand met het CBS worden gesynchroniseerd en gedeeld.
- Er moeten telkens e-mails worden verzonden met wijzigingen en inlogcodes. Indien contactpersonen voor meerdere instanties werken en/of meerdere periodes (kwartalen en begroting en jaarrekening) of statistieken moet inzenden, komen er meerdere verschillende inlogcodes terecht bij dezelfde persoon. Bovendien bestaat het risico dat de contactpersoon tijdelijk afwezig is wanneer er stukken ingezonden moeten worden, waarbij collega's geen toegang hebben tot de inloggegevens. Dit is onoverzichtelijk en verwarrend.

In deze pilot gaat het CBS de data ophalen bij de instantie. Dit zal gebeuren via web-robots. Het CBS maakt al enige jaren gebruik van deze web-robots, die actief op het internet data zoeken en ophalen. Denk daarbij aan prijzen van online-winkels voor de prijsindex-statistieken of het ophalen en uitlezen van jaarverslagen.

De bedoeling is dat u de iv3 data op een plek op de website van uw eigen instantie plaatst (op een moment dat het u het beste uitkomt, binnen de wettelijke levertijd). Dat kan een 'open' webpagina zijn, of een pagina waarvoor een wachtwoord identificatie noodzakelijk is, i.v.m. mogelijke privacygevoelige gegevens. U stuurt de URL van deze pagina (en indien van toepassing het wachtwoord) aan het CBS en daarmee is de inrichting van al uw toekomstige 'inzendingen' klaar. U kunt nu volstaan met het tijdig plaatsen van de iv3 data op uw eigen website en het CBS haalt ('s-nachts) de data op.

Er hoeven geen mailtjes met betrekking tot de inlogcodes meer verzonden te worden met deze methodiek. Ook vernieuwde of gecorrigeerde versies kunnen hier eenvoudig worden geplaatst. Uiteraard is het in dergelijke gevallen wel van belang dat het CBS ervan op de hoogte is dat er een gewijzigd bestand is geplaatst. Wellicht kan het CBS dit in de toekomst zelf monitoren door middel van RSS-feeds of web-crawlers. Via de metadata kan contactpersoonsinformatie vermeld worden. Zo kan er gecommuniceerd worden over de plausibiliteit van de aangeleverde data.

Het CBS werkt momenteel aan het bouwen van de web-robot die de iv3-aanleveringen zal gaan verzamelen. Graag gaan wij samen met u (en uw software leveranciers) in gesprek over de manier waarop uw organisatie de iv3-bestanden het gemakkelijkst online kan zetten.

Het formaat

Excel wordt steeds verder ontwikkeld door Microsoft en de snelheid van overgaan naar de nieuwste versie is per overheidsinstantie verschillend. Ook het CBS loopt hierin, vanwege borging van de continuïteit van de verwerking van de informatie, niet steeds voorop. Onverwachte wijzigingen zoals de toevoeging van een x in de extensie hebben vergaande gevolgen voor de automatische verwerking van de bestanden bij alle ketenpartners. Ook de benodigde live koppeling met internet (Office 365) kan niet bij elke instantie gerealiseerd worden (Netwerkbeveiliging).

Een geheel ander alternatief is het JSON formaat. Dit formaat is uit onderzoek naar voren gekomen als een zeer geschikt format voor de informatie-uitwisseling. JSON is een afgeleide van webtalen zoals XML. JSON staat voor Java Script Object Notation. Enkele kenmerken van JSON zijn:

- Voor mensen goed leesbare tekst
- Geen versie-issues
- Gebruik is internationaal sterk groeiend als standaard data medium
- Zeer eenvoudig in gebruik
- Simpel te implementeren in de meeste financiële programma's
- Makkelijk uitbreidbaar met aanvullende informatie.

Deze pilot werkt met het JSON formaat.

De bedoeling is dat de tijdens de praktijkbeproeving iv3 data in een JSON bestand wordt aangeboden. Het bestand bevat een aantal secties met binnen elke sectie een (beperkt) aantal verplichte elementen. Elke overheid kan vervolgens eigen elementen toevoegen naar keuze. Dit staat hieronder omschreven in de paragraaf 'Meer Detail'.

Het JSON formaat kent een aantal mogelijkheden die aansluiten bij de eisen die aan iv3-data gesteld worden. Zo kunnen er verschillende secties met informatie worden meegegeven, die elk hun eigen elementen bevatten. Meestal begint een JSON bestand met een sectie met 'meta-informatie', waarin wordt vastgelegd op welke datum het bestand is gemaakt, wie het heeft gemaakt, wat voor informatie het bevat enz. In het geval van de iv3 zijn de secties als volgt ingedeeld:

- Meta informatie (overheidsnummer en naam, boekjaar, periode, aanmaakdatum, enz.)
- Contact (naam contactpersoon, e-mail adres, telefoonnummer, enz.)
- waarden (baten/lasten, categorie, bedrag, taakveld, enz.)

Bij de inrichting van de verstrekking in het JSON format, zullen de betrokken softwarebedrijven en het CBS technische ondersteuning bieden om dit in te richten.

Meer Detail

JSON kent onbeperkte uitbreidingsmogelijkheden, dus (rekening houdend met de verplichte elementen) kan iedere overheidsinstantie alle informatie die men wil delen (in het kader van open data of als extra achtergrondinformatie om benchmarking mogelijk te maken) toevoegen in de vorm en de benaming die deze data al heeft binnen de eigen administratie. De een noemt het 'element3', de ander 'grootboekomschr' en weer een ander zegt 'beleidsterrein'. Alle extra informatie is verhelderend en transparant en dus welkom. Het helpt om de analyses van de gegevens op het CBS te verbeteren en daarmee de bruikbaarheid van de iv3 te vergroten. De aanleverende organisaties

worden aangemoedigd extra details mee te leveren, maar het is te allen tijde vrijwillig. Er is geen verplichting om dit te doen.

Indien de standaard iv3 levering wordt uitgebreid met de informatie die in het kader van de transparantie en benchmarking nodig is, kan een overheid dus volstaan met het vervaardigen van een JSON bestand per periode (begroting, kwartalen of jaarrekening) waarmee in elke informatiebehoefte kan worden voorzien. Let op, het is essentieel dat de verplichte iv3 informatie (zoals lasten/baten, taakveld en categorie) volgens de BBV in elk record is opgenomen.

Bij 'extra detail informatie' kan worden gedacht aan het meesturen van bijvoorbeeld grootboekomschrijvingen of kostensoortdetails. Indien men de inhoud van het financiële pakket in niveaus zou beschrijven, is het diepste niveau 'journaalposten' en bijna het hoogste niveau de iv3-indeling in taakvelden en categorieën. Het diepste niveau bevat informatie die niet gedeeld mag worden in het kader van privacywetgeving. Maar een minder diep niveau zou kunnen worden gedeeld zonder dit probleem. De diepte van niveau en dus de mate van detaillering zal per pakket en per instantie verschillen.

Open State Foundation werkt sinds 2015 aan het ontsluiten van meer gedetailleerde financiële rapportages van decentrale overheden, uitsluitend op facultatieve grondslag. Uit onderzoek bij journalisten, raadsleden en ambtenaren bleek behoefte aan meer verdieping en context. Inmiddels doen 15 gemeenten en provincies vrijwillig mee aan Open Spending Detaildata. Voor meer informatie zie onderstaande link

<https://openstate.eu/nl/projecten/politieke-transparantie/open-spending/>

Plausibiliteitscontroles en correctieboekingen

In de huidige iv3-Excelsjablonen bevinden zich een negental controles. In het voortraject hebben veel gebruikers aangegeven dat die controles essentieel zijn en ook in de toekomst essentieel zullen blijven. De mogelijkheid om binnen Excel handmatige aanpassingen te maken is ook meerdere keren naar voren gekomen, vanwege (het ontbreken van) kwartaal-afsluiting of handmatige indeling van Balans-indelingen.

Om hierin te kunnen voorzien wordt voor de pilot een online-tool ingericht. Op de site van het CBS zal een hulpmiddel worden ingericht waarmee de controles en correcties kunnen worden gemaakt in het JSON-bestand. Het idee is dat de contactpersoon bij de decentrale overheid via het internet de online-CBS-iv3-controletool start, op de eigen computer het geëxporteerde JSON-bestand selecteert en direct inzicht heeft in de mogelijke onvolkomenheden. De lay-out van de online tool zal een benadering zijn van de Excel-lay-out. Naar aanleiding van uw terugkoppeling tijdens de pilot zal de tool een definitievere vorm krijgen, zo goed mogelijk afgestemd op de wensen van de decentrale overheden. Binnen deze tool zou de data bijvoorbeeld ook vergeleken kunnen worden met eerdere aanleveringen, of aanleveringen van vergelijkbare gemeenten, zodat (potentieel) afwijkende data opvalt.

Software leveranciers

Tijdens het voortraject is vanuit het CBS reeds contact gezocht met een aantal softwareleveranciers. Deze zijn positief over de mogelijkheden van het JSON format, de mogelijkheden van detaillering en

de wijziging in methodiek van opsturen. Diverse softwareleveranciers hebben aangegeven mee te willen werken aan deze pilot.

U kunt zelf contact opnemen met uw leverancier om hiernaar te informeren.

Wilt u meedoen met de pilot?

Wij stellen het zeer op prijs als uw organisatie deelneemt aan de pilot. Wij beseffen dat dit een inspanning vraagt van uw organisatie. Tegelijkertijd biedt deelname voor u het voordeel dat uw bevindingen meegenomen worden in het verdere traject en daarmee een waardevolle bijdrage wordt geleverd aan het behalen van de toekomstige voordelen van de nieuwe werkwijze. U kunt zich aanmelden via e-mailadres pilot.iv3@cbs.nl of per telefoon (070-337 4542). Ook kunt u via e-mail of per telefoon nadere informatie vragen.

Na ontvangst van uw aanmelding zult u aanvullende informatie ontvangen over het vervolg en verloop van de pilot, alsmede uitgebreide technische details.

Het vervolgtraject zal onder andere een informatiebijeenkomst bevatten waar ook vertegenwoordigers van de softwareleverancier voor zullen worden uitgenodigd. U kunt zich ook aanmelden voor de startbijeenkomst en daarna besluiten of uw organisatie wil deelnemen aan de pilot.